

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ”
ИНСТИТУТ ЗА ПЕРСПЕКТИВНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ЗА ОТБРАНАТА

ХРИСТИНА ИВАНОВА КИРИЛОВА

**ВИДИНСКИЯТ РЕГИОН ВЪВ ВОЕННАТА
ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ (1878 – 1945)**

АВТОРЕФЕРАТ

КЪМ

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.2. История и археология,
по докторска програма „Военна и военнополитическа история“

Научен ръководител – доц. д-р Румен Стефанов Николов

София

2022 г.

Дисертационният труд е обсъден на катедрен съвет на _____ г. и е насочен от научна секция „Военна история и патриотично възпитание“ на Институт „Перспективни изследвания за отбраната“ към Военна академия „Георги Стойков Раковски“ за защита пред Научно жури – София, по докторска програма „Военна и военнополитическа история“.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на 22.02.2023 г. от 14.00 часа в зала А3 на Военна академия „Г. С. Раковски“

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в стая No _____ на Военна академия „Г. С. Раковски“ – София

Автор: Христина Иванова Кирилова

Заглавие: Видинският регион във военната история на България (1878 - 1945)

Тираж: 3 броя

Излиза от печат на .....2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ / 7

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД / 7

АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА / 7

ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ ЗА ИЗБОРА НА ТЕМАТА / 7

ИЗТОЧНИЦИ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА / 8

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДИСЕРТАЦИОННОТО СЪЧИНЕНИЕ / 9

ОБЕКТ И ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО, ХРОНОЛОГИЧНИ ГРАНИЦИ / 9

ХИПОТЕЗИ / 9

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧНИ ОСНОВИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО / 10

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННОТО СЪЧИНЕНИЕ / 11

Глава първа

ХАРАКТЕРИСТИКИ И ВОЕННИ СТРАТЕГИИ НА ВИДИНСКИЯ РЕГИОН / 11

1. Географско положение и оперативно-тактически направления в региона / 12

2. Отбранително строителство и административно деление / 12

3. Формиране и организационно развитие на войсковите части в региона / 12

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ПЪРВА ГЛАВА / 13

Глава втора

ВОЙСКОВИТЕ ФОРМИРОВАНИЯ ОТ ВИДИНСКИЯ РЕГИОН ВЪВ ВОЙНИТЕ НА БЪЛГАРИЯ (1885-1945) / 13

1. Участието на войсковите формирования в Сръбско-българска война през 1885 г. – личности, дейности, живот / 13

1.1. Дейност на Трети пехотен Видински полк и формиране на Северният отряд / 13

1.2. Щрихи от началото на войната. Делото на капитан Марин Маринов / 14

1.3. Капитан Атанас Узунов – дело, мисия, стратегия и резултати / 14

2. Дейността на войсковите формирования от Видинския регион в Първа балканска война от 1912-1913 г. – характерни участия на полковете / 14

2.1. Трети пехотен Бдински полк – мисии, опорни пунктове и селищни точки / 14

2.2. Целева военна организация на Видински крепостен батальон / 14

2.3. Петнадесети пехотен Ломски полк / 15

2.4. Четиридесет и седми пехотен полк и военните действия в региона / 15

3. Мисия, цели и резултати от участието на войсковите формирования във Втората балканска война / 15

3.1. Ролята и значението на трети пехотен Бдински полк / 15

3.2. По-важни аспекти от дейността на Видински крепостен батальон / 15

3.3. Петнадесети пехотен ломски полк / 15

3.4. Ролята на четиридесет и седми пехотен полк / 15

4. Първа световна война 1915 - 1918 г. / 15

4.1. Участието на трети пехотен Бдински полк във военните действия / 15

4.2. Мисия и участие на Трети Видински тежък крепостен артилерийски полк / 16

4.3. По-важни аспекти от военните действия на петнадесети пехотен Ломски полк / 16

4.4. Петдесет и първи пехотен Вардарски полк (51-и пехотен резервен полк) – мисия, дейност и цели / 16

5. Втора световна война 1939 – 1945 г. / 16

5.1. Сведения за участието на Трети пехотен Бдински полк / 16

5.2. Ключови фрагменти от дейността на петнадесети пехотен Ломски полк / 17

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ВТОРА ГЛАВА / 17

Глава трета

ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В РЕГИОНА ПО ВРЕМЕ НА ВОЙНИТЕ И ВОЕННО-ВРЕМЕННО ВСЕКИДНЕВИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО / 18

1. Роля и значение на дейността на военнослужещите във Видинския

- регион по време на Сръбско-българската война 1885 г. / 18
- 1.1. Отбраната на Видинската крепост / 18
  - 1.2. Резултати и изпълнен дълг. Делото на капитан Атанас Узунов / 18
  2. Видинският регион по време на Балканските войни 1912 – 1913 г. / 18
    - 2.1. „Справедливата“ равностетка / 18
  3. Акценти от военните събития и дейности, протекли през времето на Втората балканска война 1913 г. / 19
    - 3.1. Сръбските военни опити за настъпление към гр. Видин. Дейността на генерал-майор Кръстьо Маринов / 19
    - 3.2. За Видинската чест и достойнство: развързката и равностетката / 19
  4. Първа световна война 1915 – 1918 г. и краят на един апокалипсис / 19
    - 4.1. Другият образ на войната – оцеляване във времето на нищетата / 19
    5. Характеристики и акценти от Втора световна война 1939 – 1945 г. – военни действия, бедствия и заслуги / 19
      - 5.1. Радостта от връщането на Южна Добруджа, отразена на страниците на местния печат / 20
      - 5.2. Дейността на военните от Видинския регион в помощ на населението / 20
      - 5.3. Военни части дислоцирани на територията на Видинския регион и водените военни действия в региона / 20

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ТРЕТА ГЛАВА / 20

Глава четвърта

СЪХРАНЯВАНЕТО НА ВОЕННОИСТОРИЧЕСКАТА ПАМЕТ ВЪВ ВИДИНСКИЯ РЕГИОН / 21

1. Бойните маршове на полковете от Видинския регион / 21
2. Спасени бойни знамена след подписване на Солунското примирие (29 септември 1918 г.) / 21
  - 2.1. Бойните знамена на Трети пехотен Бдински полк / 21
  - 2.2. Бойните знамена на Петнадесети пехотен Ломски полк / 21
  - 2.3. Бойните знамена на петдесет и първи пехотен Вардарски полк (51-и пехотен резервен полк) / 21
3. Места на признателността в региона / 22

- 3.1. Паметници, личности, признателност в гр. Видин / 22
- 3.2. Места на памет в региона / 22
- 4. Пансион за войнишки сираци в град Видин / 22
- 5. Дружества и патриотични организации във Видински регион / 22
- 5.1. Македонско културно благотворително дружество „Гоце Делчев“, гр. Видин / 22
  - 5.2. Дружество на бойците от фронта 1936–1944 г. / 23
  - 5.3. Видинско офицерско дружество / 23
  - 5.4. Подофицерско дружество „Бдин“ / 23
  - 5.5. Всебългарски съюз „Отец Паисий“ – клон гр. Видин / 23
  - 5.6. Благотворително запасно подофицерско дружество „Полковник Стефан Илиев“ – гр. Белоградчик / 23
  - 5.7. Дружество на запасните офицери „Сан-Стефано“ – с. Ново село, област Видин / 23
  - 5.8. Благотворително запасно подофицерско дружество „Генерал Вълков“ – с. Чупрене / 24
- 6. Съхраняване на паметта на героите от войните / 24

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ЧЕТВЪРТА ГЛАВА / 24

ЗАКЛЮЧЕНИЕ / 25

НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД / 25

СПИСЪК НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА / 26

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД / 26

ВЪВЕДЕНИЕ

Богатата на събития и дейци българска военна история представлява неизчерпаем източник за изследователите и дейците на перото и четката. Запленени от бойната слава и героизма на нашите предци те претворяват върху листа и платното българската бойна слава. Водещо място във военната историография заемат войните на Третата българска държава. По-конкретно, благодарение на усилията на сътрудниците от Военноисторическата комисия и нейния правоприменик Института за военна история, са изследвани операциите и боевете, които води Българската армия в периода от 1885 г. до 1945 г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД АКТУАЛНОСТ НА ТЕМАТА

Актуалността на темата се определя от гледна точка на интереса на науката през последните години към същностни тематични детайли, свързани с ярки белези на военната история на страната, които мотивират десетки научни изследователи да обърнат поглед назад към родната (регионална) военна история и да потърсят нейните корени.

Настоящата тема по начина, по който е структурирана, не е била обект на сериозни и пълноценни научни изследвания до момента. Макар че отчасти е добре проучена и съществува известна пълнота по някои от засегнатите въпроси, трябва да признаем, че като цяло съществува празнина в наличните изследвания. В тях важни въпроси, свързани с детайли по отношение на ролята и мястото на Видинския регион във военната история на България, почти липсват. Косвено се засяга и темата, свързана с участието на населението, като към нея се прибавят интелектуални, структурни и обективни мотиви, засягащи не само военния контекст, но стигащи и до обществено-политическата ситуация.

Тъкмо недостигът на достатъчно информация от една страна, но и личният ни интерес към темата от друга, провокират необходимостта от по-задълбочено изследване и систематизиране на избраната научна насока.

Нейната актуалност се предпоставя най-напред от това, че в самите ключови понятия „памет“, „история“, „военни действия“, „чест, доблест и дълг“, съществува една принципно обективна и никога незалязваща отправна точка, която винаги ще връща към себе си научните работници. Следователно на първо място актуалността на темата извира от самата нея.

ЛИЧНА МОТИВАЦИЯ ЗА ИЗБОРА НА ТЕМАТА

В процеса на характеризирането на същността и техническата структура на работата, не бихме искали да пропуснем и въпросът за личната мотивация, който трябва да признаем, стои в основата на изборът на темата.

ИЗТОЧНИЦИ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА

Както стана ясно, научният проблем, формулиран в дисертационния труд, не е изследван в пълнота точно по начина, по който се опитваме да го представим тук. Причините за това можем да търсим на различни нива и да ги откриваме в места от различно естество.

От една страна, архивните източници, съхранявани в Държавните архиви, са оскъдни, а някои от тях са недостъпни. От друга страна, съдържателните звена на темата са разпилени, поместени частично и непълно в различни източници, така че трудно могат да бъдат сведени до обобщени цялостни тематични сегменти. Това обстоятелство затруднява работата на научния работник, но прави почти невъзможно слобяването, обособяването и тематичното формиране на всички тях за краткия период на разработката на дисертационното съчинение. Въпреки това полагаането на достатъчно усилия с оглед на времето, наличната литература и целите, помага да се постави основата, от която може да се изходи в бъдеще за разгръщането на по-задълбочени изследвания.

В публикациите до този момент са използвани документи и източници главно от Държавен военноисторически архив – Велико Търново, Държавен архив – Видин, Регионален исторически музей – град Видин, Военноисторическа библиотека на Военна академия „Г. С. Раковски“, Регионална библиотека „Михалаки Георгиев“ – град Видин, които се оказват недостатъчни, за да се изгради стройна и задълбочена научна работа, която да притежава и аналитичен и синтетичен характер, систематично конструирана, а не само описателно представена.

Съществуват публикации, касаещи отделни аспекти от настоящия дисертационен труд. Те условно могат да се обособят в четири групи. В първата група попадат изследванията, посветени на историята на гр. Видин и региона, пътеписи и краеведчески разработки за отделни населени места, отбранителни съоръжения и крепости. Във втората група влизат публикациите, свързани с организационното развитие и подготовката на Българската армия, изучаването на театрите на военните действия, плановете за воденето на война и бойната техника и въоръжение. Третата група, която е най-голяма по обем, съдържа разработки, посветени на участието на армията във войните на България. В тях се разглеждат операциите и боевете на обединенията и частите на оперативните театри и на бойното поле. Четвъртата група обхваща документални сборници и мемоари на участници в събитията, които частично засягат темата. По-конкретно при написването на дисертацията са използвани архивни и документални източници, съхранявани в Държавния военноисторически архив - Велико Търново, Национална библиотека „Кирил и Методий“ – гр. София, Държавен архив – Видин, Регионален исторически музей – Видин, Регионална библиотека „Михалаки Георгиев“ – Видин, Военноисторическата библиотека при Военна академия „Георги Стойков Раковски“ и др. В процеса на работата са ползвани редица публикации, статии, съобщения, дописки и т.н. в националния и регионален периодичен печат.

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ДИСЕРТАЦИОННОТО СЪЧИНЕНИЕ

Като първа цел бихме могли да поставим установяването на естеството на участието и приноса на Видинския регион във военната история на България в периода от 1878 до 1945 г. Тази цел се разгръща по-нататък в отделни детайли и аспекти, обсъдени подробно в съответните глави. Така формулираната цел предопределя наличието и на други цели, които не само допълват, но и обогатяват смислово, хронологично, но и съдържателно работата.

По-конкретната главна цел на изследването може да бъде сведена от въпроса-хипотеза, който обаче намира съответен отговор: какво е мястото на Видинския регион във военната история на България с оглед на десетките предпоставки, характеристики и фрагменти, които до момента не са проучвани екзактно тъкмо в настоящия контекст? В по-тесен смисъл бихме могли да формулираме и следващата цел на настоящото дисертационно съчинение: на базата на архивни и документални източници и научни публикации да се изследва и разкрие приносът на населението от Видинския регион за обогатяването на българската военна история.

За реализиране на набеязаната цел в дисертационния труд следва да се решат три групи научно-изследователски задачи. Първата група включва изследване и анализиране на условията и предпоставките за определяне на мястото и ролята на Видинския регион в системата за военна защита на Северозападната част на България. Втората група обхваща изследване на участието и приноса на местното население във водените войни и третата група обединява намирането на отговори на въпросите, свързани с приноса на населението от региона за опазване на паметта на героите и съхраняване на военните традиции и добродетели.

ОБЕКТ И ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО, ХРОНОЛОГИЧНИ ГРАНИЦИ

От формулираните цел и основни задачи произтичат и обектът и предметът на изследването. Като обект несъмнено трябва да се посочи населението на гр. Видин и региона, включващо армейската и гражданска общественост, пречупено през призмата на военните събития през фиксирания период. Дисертационният труд е разработен в съответствие с традиционните изисквания на хронологично-проблемния подход към изследваната тематика, като в рамките на общоприетата хронологизация са представени интерпретациите, възгледите и изводите на автора по анализирания тема.

ХИПОТЕЗИ

Работната хипотеза на изследването е научно обосновано и документално аргументирано доказателство на значимостта и приноса на населението от Видинския регион в българската военна история. На базата на това, а също и предвид целите на съчинението, бихме могли да формулираме работна

хипотеза, която обаче оставяме отворена и за бъдещи проучвания: въз основа на дългогодишното активно участие на военни и цивилни от Видинския регион в различни събития и ситуации, възникнали в хода на историята, може да се предположи, че това обстоятелство води до повишаване на значението и приноса на Видинското военно и цивилно население за военната история по принцип.

В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД СА ВЪВЕДЕНИ СЛЕДНИТЕ ОГРАНИЧЕНИЯ:

1. Изследването е посветено на приноса във военната история само на институциите и населението, извършващи своята дейност и участващи във войсковите формирования на територията на Видинския регион в определен исторически отрязък от време, а именно периода 1878-1945 г.

2. Понятието „Видински регион“ включва северозападните части на България – територията между река Искър на изток и река Тимок на запад, между Дунав на север и билото на Стара планина на юг, област от сушата, ограничена на север от река Дунав, с включени през годините територии и населени места с отношение към изследваната тема.

Назованите ограничения са важни предвид обхвата и приложената методика, с оглед на разгръщането на аспекти от съдържанието, които пряко се свързват с назованите обект и цели. Трябва да вземем предвид и факта, че по структура и съдържание предварително са фиксирани граници на разработването на темата, както хронологично, така и съдържателно.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИ ОСНОВИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

В настоящия дисертационен труд методите на изследване са подбрани с оглед на целите и задачите, работната хипотеза, а също и от гледна точка на актуалността на темата. Тези направления формират и неговата съдържателна рамка.

Предвид назованите аспекти темата включва прилагането на аналитичния и на синтетичния метод. Важно значение заема също концептуалният метод и подход, при който събирането и използването на данни и информация от различни източници е от ключово значение. По този начин става възможно анализирането и интерпретирането не само на наличната литература и изворови източници по проблема, но също и на резултатите от изследванията до момента.

Към това трябва да добавим и статистическия метод в местата, в които той е приложим: данните, с които разполагаме и които привеждаме, а също и честотата на използваните факти, налагат употребата му. В най-общ план се прилага и системният подход, който се разгръща в съчинението на базата на разделянето на отделните фрагменти от него на съставни елементи, с последващ анализ и назоваване на по-важните характеристики.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННОТО СЪЧИНЕНИЕ

В структурно отношение дисертацията се състои от увод, четири глави, заключение, извори и историография. В увода след кратко въведение за значимостта на темата се прави анализ на съществуващите публикации и се доказва необходимостта от изследване на проблема и нейната дисертабилност.

ПЪРВАТА ГЛАВА на дисертацията е посветена на предпоставките, които определят значението на Видинския регион в националната военна история. В този смисъл тя може да бъде наречена „контекстуална глава“, предвид целите, които си поставя – да осигури историческия контекст, в който се развива военното управление, мястото и значението на отделните военни части във Видинския регион и др.

Във **ВТОРАТА ГЛАВА** се разглежда участието на населението от видинския регион във войните на България (1885 – 1945 г.). Акцентът е насочен към войсковите формирования, дислоцирани през различните исторически периоди на територията на региона.

В **ТРЕТАТА ГЛАВА** се представя обществено-политическата дейност в региона и военновременният живот на населението по време на войните. Към това се добавя обзорът и на военното всекидневие. По този начин структурирана, работата прави естествен логически обрат на погледа на читателя и към този важен сегмент.

В **ЧЕТВЪРТА ГЛАВА** се проследява приносът на видинското население за опазване на паметта на героите и съхраняване на военните традиции и добродетели. Разглеждат се бойните маршове на полковете от Видинския край, спасените бойни знамена Трети пехотен Бдински полк, 15-и пехотен Ломски полк и 51-и Вардарски (по време на Първата световна война – 51-и пехотен резервен полк) пехотен полк.

Дисертацията завършва със заключение, в което се дава обща оценка за степента на постигане на заложената цел и се извеждат обобщени изводи, базирани върху резултатите от изследването.

Глава първа. ХАРАКТЕРИСТИКИ И ВОЕННИ СТРАТЕГИИ НА ВИДИНСКИЯ РЕГИОН

Въпросът за военните способности и възможности на Видинския регион е важен сегмент на настоящата тема, защото цели да зададе общия контекст на развитието на действията, конкретно формулирани в съответните глави на съчинението. Тази тема изхожда от убеждението, че отделните характеристики, свързани както с географското положение, така и с оперативно-тактическите направления в региона, имат съществено значение за формирането на отделните сегменти от по-нататъшния аспект на темата, свързан пряко с участието на военните, а също и населението в съответните исторически военни периоди.

1. Географско положение и оперативно-тактически направления в региона

Видинският регион обхваща северозападните части на България – територията между река Искър на изток и река Тимок на запад, между Дунав на север и билото на Стара планина на юг. Тази част от Западния дял на Балкана е трудно проходима. Най-високите върхове са: Миджур –

2, 184 м., Вража глава – 2, 026 м. и Ком – 2, 010 м. В този регион са разположени и проходите: Връшкочукски – минаващ през северния склон на вр. Връшка чука, където е пътят Кула – Зайчар.; Проход Шашка – минаващ през южния склон на същия връх. През него преминава стар коларски път, служещ за съобщения от с. Раковица, през с. Киреево и с. Вратарница (Сърбия); Кадъ боазки проход – свързващ гр. Белградчик с долината на р. Тимок и при Нови хан (на 15 км от Княжевац, Сърбия) излиза на пътя Зайчар – Княжевац; проход Св. Никола; Чипровски проход; Комски и Берковски проходи.

Видинският регион представлява един от важните стратегически фронтове на Българската държава и се включва в Северния операционен театър, като обуславя неговият Западен фронт. Границите му са между р. Дунав и Берковската планина.

2. Отбранително строителство и административно деление

За да открием причините, които дават основание на нашето Главно командване в Следосвобожденска България да спре вниманието си върху град Видин и региона и да го утвърди като важен военен център, е нужно да се върнем назад в историческото минало. Правейки това, пред нас се появяват главните причини, които сякаш са следствие от една историческа закономерност. В тази точка се спираме на названията на гр. Видин през вековете, на значението на стратегическото разположение на Антична Бонония, крепостта „Баба Вида“, гр. Белградчик и гр. Кула.

3. Формиране и организационно развитие на войсковите части в региона

Тук се разглежда въпросът за административното деление на Видинския регион и временното руско управление, което се сблъсква с липсата на управленски опит сред българите. Проследява се създаването и организационното развитие на военните формирования от Видинския регион.

Разглеждат се и промените, които настъпват в благоустройството на гр. Видин, благодарение на пряката намеса на войсковите части.

Отбелязват се новите предизвикателства пред българската армия, и в частност пред военните във Видинския регион, свързани с времето на обявяването на Независимостта на България, промените след подписването на Ньойския мирен договор, следвоенните години и Втората световна война.

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ПЪРВА ГЛАВА

Спираме вниманието си върху няколко по-важни аспекта:

1. Систематизиране и анализиране на войсковите формирования от Видинския регион във войните на България (1885-1945 г.) на базата неизследвани до момента изворова литература и източници;
2. Изясняване на ролята на военните части във Видинския регион не само за самия регион, но и предвид резултатите от работата им в национален план;
3. Показване на йерархичната структура в участието на държавни институции и местно население в изграждането на стабилна военна организация с единна структура и заложен стратегически цели;
4. Изясняване на проблемите на едновременния живот на военното и местното население, протичащи паралелно, но в контекста на законовите рамки за тяхното ефективно функциониране;
5. Разкриване на уникалността на модела на взаимодействие между военни части и местно население, подпомагано и подкрепяно от институционалните местни власти, разгърнат пряко в регионален обхват, но с ясно изразено национално значение;
6. Привеждането на кратък анализ на проблемите и предизвикателствата пред военнослужещите, пряко зависими от политическите промени и съпътстващите ги икономически и социални обстоятелства;
7. Опит за изясняване на ролята на войсковите формирования като централна ръководна функция във Видинския регион в посочените времеви граници;
8. Кратък анализ на контекста на протичащите промени и обстоятелства, в които се разгръща дейността на войсковите формирования във Видинския регион.

Глава втора. ВОЙСКОВИТЕ ФОРМИРОВАНИЯ ОТ ВИДИНСКИЯ РЕГИОН ВЪВ ВОЙНИТЕ НА БЪЛГАРИЯ (1885-1945 Г.)

Не само заради честта и достойнството на събитията, които предстои да опишем, си заслужава да обърнем поглед към онези драматични времена, които по категоричен начин показват силата на българския дух, волята, себеприщанието и мъжеството на обикновения войник.

1. Участието на войсковите формирования в Сръбско-българска война през 1885 г. – личности, дейности, живот

Сръбско-българската война от 1885 г. е една от най-добре изследваните войни в нашата история. Изключително много са публикациите, посветени на тази тематика, поради тази причина тук се посочват някои от основните моменти от участието на войсковите формирования от Видинския регион в нея.

1.1. Дейност на Трети пехотен Бдински полк и формиране на Северният отряд

С обявенето на обща мобилизация и необходимостта от бързо съсредоточаване по границата с Турция, военният министър настоява по-

отдалечените полкове да тръгнат по-скоро. Частите от Трети пехотен Бдински полк заминават за град Кюстендил, където трябва да влязат в разпореждане на командващия Западния отряд майор Аврам Гуджев. В този период от време, когато Бдинци са далеч от Видинския регион, за защита на западната ни граница се създава Северният отряд начело с капитан Атанас Узунов с щаба в град Видин, а за началник-щаб е определен ротмистър Георги Дерманчев.

1.2. Щрихи от началото на войната. Делото на капитан Марин Маринов

Капитан Марин Маринов не е строеви командир, но виждайки затрудненото положение откъм ръководни кадри, сам решава да напусне двореца и да поеме Трети пехотен бдински полк. На 7/19 ноември 1885 г., водени от своя смел командир, Бдинци постигат победа в боевете при Сливница, която се превръща в повратна точка в сраженията. Загубите, които сръбските войски претърпяват, определя тяхното решение за общо отстъпление.

1.3. Капитан Атанас Узунов – дело, мисия, стратегия и резултати

Не бихме могли да подминем и размислите, свързани със стратегията във военното дело на защитника на Видинската крепост капитан Атанас Узунов. Накратко се спираме върху основни сведения за него, записани в цитираното изследване, посветено на Стефан Паприков.

2. Дейността на войсковите формирования от Видинския регион в Първа балканска война от 1912-1913 г. – характерни участия на полковете

Ако потърсим свидетелство за спомените от войната, ще се спрем на редица документи, детайлизиращи аспекти от живота тогава. Участието на Видинския регион в Първата балканска война е поредица от съдбоносни изпитания. Населението от региона се мобилизира и попълва с личен състав Трети пехотен Бдински полк, 15-и пехотен Ломски полк и 47-и пехотен полк. Тези полкове формират 1-а бригада на 6-а пехотна Бдинска дивизия, която е под командването на полковник Тодор Кантарджиев и се включва в състава на 3-а българска армия.

2.1. Трети пехотен Бдински полк – мисии, опорни пунктове и селищни точки

Дейността на Трети пехотен Бдински полк се разгръща от неговото заминаване за фронта на 8 октомври 1912 г., влизането му без бой в Лозенград, участието му в Люлебургас-Бунархисарската операция и в боевете при Чаталджанската укрепена линия. Вследствие на проявената храброст в тези боеве, Бдинци получават от турците наименованието „дели Трети полк“ („лудият/безумно храбрият Трети полк“).

2.2. Целева военна организация на Видински крепостен батальон

На 17 септември 1912 г. командирът на Видинския крепостен батальон подполковник Константин Кирков получава заповед от инспектора на артилерията за обявената мобилизация на армията. Веднага той свиква офицерите и ги запознава с мобилизационните планове, които засягат батальона. На 5 октомври 1912 г. майор

Минков е назначен за помощник на началника на обсадната артилерия при Одрин; капитан Дрехаров – за командир на полска батарея; подпоручиците Петров и Джонов – за младши офицери в обсадните батареи.

2.3. Петнадесети пехотен Ломски полк

Накратко разглеждаме формирането на полка и конкретните му военни действия през войната, в която полкът дава своя голям принос в боевете на 16, 17 и 18 октомври 1912 г. при Люлебургас, Тюркбей, Тагаркьой, Умурча; на Чагалджанските позиции – височините при село Езетин, на 4, 5, 6 – 8 ноември; в околностите на селата Ялос, Кум Бургас – на 16, 17, 18 март и 1 април.

2.4. Четиридесет и седми пехотен полк и военните действия в региона

Четиридесет и седми пехотен полк е формиран на 23 септември 1912 г. във Видин. Офицерският и подофицерският състав на полка е изведен от Трети пехотен Бдински и 15-и пехотен Ломски полкове. Командир на полка през Балканската война е полковник Тодор Попов.

3. Мисия, цели и резултати от участието на войсковите формирования във Втората балканска война

Ако трябва да погледнем по-обширно темата за Втората балканска война, тя може да се разгледа като историческо събитие, свързано със сблъсък на нации и идеологии, както и ожесточена борба за ресурси. В посочената точка описваме контекста на действията във войната, обстановката във Видин и защитата на града.

3.1. Ролята и значението на Трети пехотен Бдински полк

В посочената точка спираме вниманието си върху защитите на северната и източната граници, ролята и значението на Трети пехотен Бдински полк в история, изводи и кореспонденции.

3.2. По-важни аспекти от дейността на Видински крепостен батальон

Посочените аспекти се разгръщат в делото на майор Минков и военния инженер генерал – майор Тепавичаров, чиято дейност има важно значение и за защитата на Видинския регион.

3.3. Петнадесети пехотен Ломски полк

Посочени са военните действия, в които полкът участва.

3.4. Ролята на четиридесет и седми пехотен полк

Тя се определя от редица случаи на пример, подвиг и жертвоготовност, главно в боевете срещу сръбските войски през 1913 г.

4. Първа световна война 1915 - 1918 г.

Разгледано е участието на полковете от региона в Първата световна война.

4.1. Участието на Трети пехотен Бдински полк във военните действия

Проследява се участието на полка в боевете при вр. Връшка чука, Райков суват - Стойково Бърдо, Демир Хисар, Долно и Горно Караджово, Кота 1248 и други.

4.2. Мисия и участие на Трети Видински тежък крепостен артилерийски полк

Мисията на полка се изразява в участието му при победата над сърбските войски, заминаването за Македония, където в град Куманово получава заповед, че влиза в състава на Тежката полска артилерийска бригада, а от май 1916 г. – в разпореждане на командира на Седма пехотна Рилска дивизия.

4.3. По-важни аспекти от военните действия на Петнадесети пехотен Ломски полк

Действията на полка се съсредоточават в атаката на 2/15 октомври 1915 г. срещу хребета Стойково бърдо, в боевете за овладяване на вр. Буково, както и в ожесточените боеве на Македонския фронт през месеците март – май 1917 г., описани подробно в дисертационния труд.

4.4. Петдесет и първи пехотен Вардарски полк (51-и пехотен резервен полк) – мисия, дейност и цели

Разглежда се участието на полка на вр. Връшка чука на 13 октомври 1915 г. където той получава първото си бойно кръщение. На 19 август 1916 г. Петдесет и първи пехотен Вардарски полк води успешни бойни действия около село Баница, Леринско, и достига подножието на връх Чеган в планината Малка Нидже.

5. Втора световна война 1939 – 1945 г.

Участието на Българската армия във Втората световна война условно може да се раздели на два етапа: 1-ви (1.03.1941 г. – 2.09.1944 г.), когато сме съюзници на Германия и 2-ри (9.09.1944 – 9.05.1945 г.), когато минаваме на страната на антихитлеристката коалиция.

5.1. Сведения за участието на Трети пехотен Бдински полк

Преди да представим участието на Трети пехотен Бдински полк във Втората световна война в тази точка се прави опит да се проследи развитието на полка преди включването на страната ни във военния конфликт.

Трети пехотен Бдински полк не участва като войскава част във втория период от заключителния етап на Втората световна война. Участват само отделни чинове, командироваани към други войскови части. Към Трети пехотен Бдински полк е формирана Н. О. Гвардейска дружина „Георги Бенковски“, в която периодично се изпращат долни чинове за обучение, и запасни чинове. От тази дружина се изпраща личен състав за попълване на 3-ти гвардейски полк, който се формира в Плевен през месец февруари 1945 г. На 12 януари 1945 г. са извикани запасни чинове на военно обучение в полка за попълване на ротите към 3-ти Гвардейски полк, като излишните са изпратени и приети във формиращата се за фронта гвардейска рота от гвардейска дружина „Георги Бенковски“. На 2 февруари 1945 г. за фронта заминават 84 души от тях. През 1945 г. гвардейците от полковете са изпращани на фронта към състава на 1-ва Софийска гвардейска дивизия и 1-ва Българска армия.

5.2. Ключови фрагменти от дейността на Петнадесети пехотен Ломски полк

Съгласно назначението си, 15-и пехотен Ломски полк пристига в с. Мелница (община Елхово) на 15 ноември 1940 г. и е приет от командира на Втората прикриваща армия. Полкът начело със своя командир полковник Михаил Михайлов преминава церемониален марш. Остава много добро впечатление с високия си боен дух и с доброто познаване на местността, което е част от поставената му бойната задача.

При включването на България във Втората световна война (1941 – 1944) Петнадесети пехотен Ломски полк е в състава на Първи български корпус и е на гарнизон в градовете Битоля, Крушевац, Бяла паланка и Прокупле (1941 – 1942 г. и 1944 г.). Полкът взема участие в първия период на заключителния етап на войната срещу хитлеристка Германия в състава на Шеста пехотна Бдинска дивизия. Командир на Ломци е подполковник Найдено Шушулов. Интересен факт е, че до януари 1944 г. полкът все още не е получил своето ново знаме, въпреки че по документи от 1937 г. то трябва да е връчено. Поради факта, че то се връчва по-късно, когато полкът вече участва в заключителния етап на войната, на него се пришива петолъчка.

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ВТОРА ГЛАВА

Накратко се свеждат до следните:

1. Направен е опит за общо и комплексно изследване на темата, посветена на участието на войсковите формирования от Видинския регион в най-важните войни – Сръбско-българската, Първа и Втора балкански войни, Първа и Втора световни войни, което очертава и полезността на предлаганото изследване.

2. В настоящия труд са описани, систематизирани и представени наличните и достъпни данни, свързани с посочената тема. Това е направено чрез събиране на наличните извори, публикации, данни.

3. Направена е класификация на изворите с научен принос, тъй като досега липсваше цялостна систематизирана монография, която да ги обедини, както да обедини и отделните етапи от описаните военни исторически периоди. Анализирането на събрания материал позволи да се постигнат следните резултати:

3.1. За първи път е уточнена, обоснована и приложена пълна картина на участието на войсковите формирования от Видинския регион в посочените войни.

3.2. Въз основа на последни проучвания, за първи път цялостно е проследена в хронологичен ред историческата съдба на Видин по време на военните операции.

3.3. Създадена е хронология на историческите събития, протекли във военно време.

3.4. Направените анализи позволяват разширяване и надграждане на известни вече изводи за отделни детайли, свързани с участието на войсковите формирования в историята на Видин.

Глава трета. ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В РЕГИОНА ПО ВРЕМЕ НА ВОЙНИТЕ И ВОЕННОВРЕМЕННО ВСЕКИДНЕВИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

В трета глава накратко се спираме върху обществено-политическата дейност в региона през посочения период, като представяме малко известни факти, имащи значение както за процеса на развитие на посочените по-долу войни, така и за военната характеристика на поместените тук полкове.

В началото накратко споменаваме няколко думи за Видинските чети: дейности и командири.

1. Роля и значение на дейността на военнослужещите във Видинския регион по време на Сръбско-българската война 1885 г.

Спираме вниманието си върху характера на мобилизацията на Видинския регион и предприетите стъпки и дейности в тази насока.

1.1. Отбраната на Видинската крепост

Тя е свързана с действията на капитан Атанас Узунов, пряко зависещи от мотивите и намеренията на военния министър капитан Константин Никифоров. Споменава се и името и делото на подпоручик Ангел Тодоров.

1.2. Резултати и изпълнен дълг. Делото на капитан Атанас Узунов

Тук е отдадено заслуженото и на крепостната артилерия, която с добрата си работа напълно опровергава първоначалната инструкция на командира на Тимошката армия, че българската артилерия е по слаба от сръбската, „с неусъвършенствана принадлежност и никакво изкуство“. Подробно се разглеждат военните доказателства в тази посока. Категоричната победа на България в тази кратка война е предпоставка за признаване на Съединението от Османската империя с Топханенския акт от 24 март 1886 г. и утвърждава нейното международно положение. Победата във „войната на българските капитани срещу сръбските генерали“ дава ново вдъхновение и увереност за постигане на националния идеал – обединение на разпокъсаните български земи.

2. Видинският регион по време на Балканските войни 1912 – 1913 г.

В края на първото десетилетие на ХХ век България вече е независима държава, с добре въоръжена армия и със стабилна икономика. Но не е в състояние да се изправи сама срещу Османската империя. Затова се ориентира към създаването на Балканския съюз. България опитва всичко, за да помогне на събратята си в Македония и Тракия - с подкрепата на училищното и църковното дело, подпомага пострадалите от въстанията, опитва дипломатически натиск пред Великите сили и Турция. Това не помага. Единственият изход остава войната. Тя е неизбежна. Тя е желана от всички българи.

2.1. „Справедливата“ равносметка

Равносметката, направена в края на войната, като цяло е отчайваща. Що се отнася конкретно до участието на военните от Видинския регион, те за

пореден път показват мъжество, чувства на доблест, чест и отговорност, заплатени с живота и подписани с кръв.

3. Акценти от военните събития и дейности, протекли през времето на Втората балканска война 1913 г.

Междусъюзническата, или Втората балканска война, е въоръжен конфликт между България, от една страна, и Сърбия, Гърция, Черна гора, Румъния и Османската империя, от друга, през лятото на 1913 година. Интересът ни в случая се съсредоточава около акцентите и дейностите на военните във Видинския регион, които представяме детайлно.

3.1. Сръбските военни опити за настъпление към гр. Видин. Дейността на генерал-майор Кръстьо Маринов

Генерал-майор Кръстьо Маринов поставя основата на организацията за отбрана на Видинската крепост със своята заповед № 12 и инструкцията към нея. Чрез различни дейности и организационни стратегии той съумява да отхвърли всички опити за настъпление към гр. Видин.

3.2. За Видинската чест и достойнство: развързката и равнометката

При защитата на Видин през юли 1913 г. от огромно значение е готовността на всеки от защитниците да плати с живота си, но да спаси своя град. Чувствени тук са подвизите на: 20-те доброволци, които отиват на явна смърт, на музикантите от оркестъра на Видинския гарнизон, които се включват в боевете, както и на 98-те ученици от горните класове на Видинската мъжка гимназия, които в последния ден от защитата излизат на бойната линия, за да защитят града си.

4. Първа световна война 1915 – 1918 г. и краят на един апокалипсис

Невиждани опустошения, непоносими страдания и неизброими жертви – в месомелачката на Първата световна война загиват милиони. Интересуващият ни въпрос в тези и следващите страници е свързан с ролята и значението на военните от Видинския регион така, както присъстват в останалите документи, запазени в архивите. Върху тях насочваме и вниманието си.

4.1. Другият образ на войната – оцеляване във времето на нищетата

В тази част от дисертационното съчинение се спираме върху грижите за жените и децата на отсъстващите от домовете си военни, а също и за грижата за военните на фронта.

5. Характеристики и акценти от Втората световна война 1939 – 1945 г. – военни действия, бедствия и заслуги

Това, което история помни във връзка с Втората световна война, е фактът, че тя се характеризира като най-големият военен сблъсък в света. Важно е да се спомене връщането на Южна Добруджа, за което става въпрос в настоящата точка.

5.1. Радостта от връщането на Южна Добруджа, отразена на страниците на местния печат

Спираме вниманието си върху по-важните маста, свързани с отразяването на назованото събитие: в. „Бдинска заря“, в. „Просвета“ и др.

5.2. Дейността на военните от Видинския регион в помощ на населението

Военните от Видинския регион оказват съществена подкрепа на местното население при евакуирането на хората по време на голямото наводнение през 1942 г. В тези тежки дни в разгара на Втората световна война видинските граждани дават приноса си за спасяването на българските евреи от лагерите на смъртта.

5.3. Военни части, дислоцирани на територията на Видинския регион и водените военни действия в региона

По време на Втората световна война при напрегнатите военни дни на 10 февруари 1941 г. командирите на Трети пехотен Бдински полк и на 22-ри граничен участък отправят запитване как да действат при евентуален опит на германски войски да построят понтонен мост на р. Дунав. Отговор на това запитване се намира малко по-късно във времето. Съгласно споразумението със съюзниците българските войски се настаняват в Поморавието, Македония и Тракия, а германски войски влизат в България през месец март 1941 г. и излизат на 8 септември 1944 г. В този период от време се формира и Първи български окупационен корпус в състав от три дивизии.

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ТРЕТА ГЛАВА

По-конкретните изводи и приноси можем да посочим в следните формулировки:

1. Направено е опит за проследяване на процесите около протичането, развързката и равнометката от посочените войни, главно предвид участието и приноса на военните от Видинския регион, в контекста на историческите, политическите и икономическите условия. Това е направено предвид спецификата на региона, историческите етапи, моменти и дейности в хода на протичане на войната;

2. Изследвана е подготовката и хода на съответните войни, с акцент върху решенията, отговорностите и резултатите, пряко свързани с военните действия и хората, ангажирани с тях, във Видинския регион;

3. Анализирани са събраната информация с оглед на мястото и значението ѝ в хода на цялостната историческа и военна картина, с отправна точка ролята и мястото на военните полкове и формирования във Видинския регион;

4. Специален акцент се поставя върху отговорностите на ръководните личности и органи, както и върху отговорността, която всички участници във войните от Видинския регион поемат. Характерът на тези отговорности е конструктивен, но и конюнктурен. Тези моменти са изследвани епизодично в главата, предвид характера, от гледна точка на обема и поставените задачи.

Глава четвърта. СЪХРАНЯВАНЕТО НА ВОЕННОИСТОРИЧЕСКАТА ПАМЕТ ВЪВ ВИДИНСКИЯ РЕГИОН

Миналото е обект на изследване и внимание от поколения наред. То не може да бъде конкретно дефинирано, но за него се съди по редица събития, личности и факти. Тези и други мотиви ни дадоха тласък към подобаващото завършване на дисертационното съчинение, свързано главно с представяне на военноисторическата памет за всички събития, протекли в изследваните периоди, с главен акцент върху бойните маршове и бойните знамена, местата за признателност от региона и др.

1. Бойните маршове на полковете от Видинския регион

В някакъв смисъл бойните маршове на полковете по принцип представляват песни, свързани с победата, с възраждането на духа и себепознаването. Те са песните на националната светост, съвест и гордост, на революцията, на победата на духа над материалното. Спираме вниманието си върху текста на химна на Трети пехотен Бдински полк, текста на стихотворението „На Бдинци“, марша на 15-и пехотен Ломски полк и даваме кратки сведения в тази насока.

2. Спасени бойни знамена след подписване на Солунското примирие (29 септември 1918 г.)

2.1. Бойните знамена на Трети пехотен Бдински полк

За да не попаднат във вражески ръце, храбри офицери, подофицери и войници намират начини да спасят своите бойни знамена. Те могат да приемат, че всичко друго ще бъде изгорено, но не и знамето, защото за тях то е по-скъпо от живота им, то е тяхната светиня. Накратко даваме подобаващи сведения.

2.2. Бойните знамена на Петнадесети пехотен Ломски полк

След като 15-и пехотен Ломски полк попада в „заложничество“ в пленническия лагер „Гросети“, до гр. Лерин, полковник Шишков започва да крои планове как да спаси знамето и воинската чест на полка. Страниците от тази част на дисертацията са посветени на посоченото събитие.

2.3. Бойните знамена на Петдесет и първи пехотен Вардарски полк (51-и пехотен резервен полк)

На 25 срещу 26 септември 1918 г., съгласно заповед, полкът се оттегля от своите укрепени позиции по Баба планина и вр. Пелистер за гр. Скопие. В последствие с официална заповед се съобщава за пробива при Добро поле и за факта, че полкът остава в заложничество и всичко ценно трябва да се изгори, за да не попадне в противникови ръце. Така започват усилията за спасяването на военните светини, описани подробно в точката.

3. Места на признателността в региона

Загубите за България след края на Първата световна война, заложен в клаузите на подписания Ньойски мирен договор, са много тежки, несправедливи и унижителни. Българската армия в този военен конфликт за пореден път покрива знамената си с неувахваща слава, като изнася едни от най-тежките сражения срещу войските на Съглашението, а българските искания, заради които се включваме във войната, почиват върху реални основания на историческа справедливост.

3.1. Паметници, личности, признателност в гр. Видин

Във Видинския регион се намират уникални паметници, изградени в памет на героите, дали живота си за Отечеството ни. Първите паметници, които се построяват в град Видин, са посветени на героите, загинали в Сръбско-българската война и защита на Съединението. Подробно изброяваме по-важните паметници в града, оставили следа в съзнанието на местните хора.

3.2. Места на памет в региона

Във Видинския регион всяко едно населено място пази паметта за своите герои, която е увековечена в паметници и издълбани надписи в плочи, подробно описани в настоящата точка. Посочени са имената на майсторите, годините и характерни надписи.

4. Пансион за войнишки сираци в град Видин

Изключителни са героизмът и себеотрицанието, което проявява българският войник по време на Балканските войни 1912-1913 г. и на Първата световна война 1915-1918 г. За съжаление, те завършват с национални катастрофи за страната ни. Наред с териториалните загуби, хиляди са жертвите и ранените в резултат от тези войни, множество жени остават вдовици, родители губят децата си и много деца остават сираци. В този тежък период от време за Българската държава все повече се развива дарителството, като се създава едно много добро сътрудничество между държавата, общините и частната благотворителност за подпомагане на пострадалите от войните. В настоящата точка са разгледани подобно сведения около паснионите за войнишки сираци.

5. Дружества и патриотични организации във Видински регион

5.1. Македонско културно благотворително дружество „Гоце Делчев“, гр. Видин

Македонското благотворително братство се откроява като водеща сред македонските организации. През периода от 1919 – 1944 г. дружеството се стреми по легален начин да помогне на нуждаещите се емигранти и да ги въздигне в културно-просветно отношение, организирайки различни културни мероприятия.

5.2. Дружество на бойците от фронта 1936–1944 г.

Видинското дружество на бойците от фронта се основава на 26 ноември 1936 г. от 15 души в салона на Популярната банка в гр. Видин. Според приетия устав, за председател е избран Йозо Илиев, подпредседател е Начо Райков. Целите на дружеството са: да обединява останалите клонове в региона; да поддържа добрите другарски отношения между членовете си; да възпитава хората в дух на родолюбие и готовност към саможертва в името на Отечеството; да издига паметници за увековечаване имената на загиналите през войните; да подпомага семействата на загиналите и др.

5.3. Видинско офицерско дружество

Представители на Видинското офицерско дружество присъстват на заседание на Видинския окръжен съвет от 21 февруари 1927 г. На него делегацията, начело с Ал. Игнатиев, благодари за отпуснатите 20 000 лв., и моли за още 20 000 лв. Сумата им е необходима за провеждането на IX конгрес на запасното офицерство в гр. Видин. В знак на благодарност те подаряват рисунка, която да краси залата на Съвета.

5.4. Подофицерско дружество „Бдин“

За дружеството на този етап бихме могли да споменем много малко. Информация черпим от статия, посветена на 19-тия редовен подофицерски конгрес, който се състои в гр. Видин. Той се провежда в дните от 16 до 19 октомври 1932 г. и в града ни пристигат делегатите на конгреса, начело с управителния съвет на съюза и председателя му – Д. Върбенков.

5.5. Всебългарски съюз „Отец Паисий“ – клон гр. Видин

За съжаление на този етап информацията за местният клон на дружество „Отец Паисий“ е оскъдна. От страниците на в. „Просвета“ разбираме, че през 1944 г. се състои събрание на дружеството. На него се дава отчет за работата му през изминалите години: 1941, 1942 и 1943 и се избира ново настоятелство. За председател е избран Иван Каменов – адвокат; секретар-касиер е Найден Стефанов и членове: Иван Христов и Цветан Денински. Контролна комисия: Никола Димитров; Трифон Попов и Петър Цветков.

5.6. Благотворително запасно подофицерско дружество „Полковник Стефан Илиев“ – гр. Белоградчик

Дружеството се основава през 1924 г. и развива своята родолюбива и разнородна дейност до 1945 г. Знамето му се освещава на 7 април (Благовещение) – патронния празник на дружеството през 1929 г. Този ден се превръща в един голям празник за града. Подробности около честването са изложени в съчинението.

5.7. Дружество на запасните офицери „Сан Стефано“ – с. Ново село, област Видин

На този етап информацията за дружеството е оскъдна. Във вестник „Народна отбрана“ намираме публикация за организирано от неговото

ръководство тържество по случай патронния му празник – Петровден, за което черпим сведения предимно от периодичния печат.

5.8. Благотворително запасно подофицерско дружество „Генерал Вълков“ - с. Чупрене

За съжаление, на този етап малко бихме могли да кажем за дружеството. Информация за него намираме в страниците на в. „Народна отбрана“, където подробно се описват конкретни сведения.

6. Съхраняване на паметта на героите от войните

В тази част от темата се представят честванията, посветени на незабравените герои от региона, както и признателността на населението към техните велики дела, отразени предимно на страниците на местния печат: в. „11 август“, в. „Народна отбрана“, книгата „6-а пехотна Бдинска дивизия. Бойна прослава на граничния войник от 6-а дивизионна област“ и др.

ИЗВОДИ И ПРИНОСНИ МОМЕНТИ ОТ ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

В четвърта глава се проследяват заключителни и допълващи темата до момента, интересни и ценни епизоди от живота на българските военни от посочения регион и период. По-конкретно могат да бъдат назовани следните приносни моменти:

1. Направен е опит за представяне на цялостен модел-архетип на паметта за делата и саможертвата на посочените военни, подвизите на които разгледахме в предходните три глави и представлява един своеобразен поклон пред тях. Не случайно започва със спасяването на бойните знамена от полковете от Видинския регион след подписването на Солунското примирие 1918 г. Това обрисова много добре образа на българския войн, морала и добродетелите, които притежава той. Този непобедим дух и огромно себеотрицание, които винаги се проявяват в дни на тежки изпитания.

2. Представят се проблемите, свързани със съхраняването на военната и историческата памет в посочения период и по-конкретно темата, свързана с военните маршове, разглеждат се създадените в региона военно-патриотични дружества, проследява се дейността им, посветена на увековечаване паметта на загиналите им бойни другари и в съхраняване на традициите и добродетелите на Българската армия и др. Подобен опит за сбит, тематично и хронологично организиран опис и анализ се прави за първи път с цел да се дадат отправни точки за бъдещи подобни изследвания.

3. Въвеждат се нови извори и начин на тълкуване на вече известните в научното пространство исторически събития, свързани с назованата проблематика.

4. Идентифицира усилията на военните за съхраняването на белезите за военна идентичност и достойнство на посочените полкове и позволява разграничаването на отделните направления в тези усилия (бойни маршове, спасени бойни знамена, места на признателност, пансион за войнишки сираци, дружества и патриотични организации и др.).

5. Разграничават се „разрези“ при историческите и хронологичните граници в търсенето на контекста на посочените по-горе дейности и анализира процеса на съхраняването им.

6. Допълват се представите за резултата от усилията на българските военни през посочения период във военната „карта“ на Видинския регион през разглеждания проблем и този сегмент се центрира във военно-историческото пространство – нещо, което не е правено с тези характеристики до момента.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящото съчинение е опит да се надникне в многоаспектното военно дело на военните от Видинския регион в посочения период на войните, имащи важно значение за страната и в частност, за Видинския регион. Трябва да признаем, че дисертацията е резултат и от дългогодишното събиране на корпус от информация, документи и източници, в полза на изграждането на едно въведително стъпало към изследването на избраната проблематика. В този смисъл направеното може да се разглежда като основа към продължаващи изследвания и в бъдеще.

НАУЧНИ ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Научните приноси на дисертационния труд своевременно са посочвани в края на съответните глави. Понастоящем ще се опитаме да обобщим направеното, като конкретно споменем по-важното:

1. За първи път процесът на формирането на детайли от военната дейност във Видинския регион, обхващащ няколко войни, е анализиран детайлно и подробно. През тази призма са разгледани подробно и причините за всичко преживяно в региона, от гледна точка на политически и икономически промени.

2. Изследвана е изворова литература, която обобщава, но и представя аспекти важни събития, както и характерния им контекст.

3. Очертава се паралелно с това изведен анализ, съпровождащ представените източници, като обстойно са изследвани детайлите от изворовата литература, стоящи в основата на този анализ.

4. Събрани са огромно наследство паметници, източници,

литература, преписки, записки, спомени и др., които подробно детайлизират поместеното в дисертацията. Целият този документален масив ще послужи за бъдещи изследвания по въпроса.

5. Работата и конкретиката на военните дейности на военните от Видинския регион в посочените събития са поместени в контекста и на военната обстановка в съседни градове (Кула, Белоградчик и др.). По този начин се съставя първата цялостна картина с приносно значение, целяща да представи първостепенно дейността на Видинските военни, без да бъде поставяна в конкурентна среда.

СПИСЪК НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА

На български език

1. Кирилова, Хр. Бойният път на 3-ти пехотен Бдински полк във войната срещу Сърбия есента на 1915 г., през погледа на художника Тихомир Коджаманов. В: „Сборник доклади от международната научна конференция ПСВ на Балканите и включването на България в нея (1914 – 1915 г.)“, С., 2017, ISBN 978-954-2903-28-4, с. 392 – 399

2. Кирилова, Хр. Действията на 3-и пехотен Бдински полк по време на Първата световна война на Македонския фронт през есента на 1916 г. В: „Сборник доклади от международната научна конференция – Първата световна война и България през 1916 г.“. Военна академия Г. С. Раковски“, С., 2016, ISBN 978-954-9348-82-8, с. 219 – 222

3. Kirilova, Hristina. THE PARTICIPATION OF THE VIDIN REGIMENTS IN THE FIRST BALKAN WAR 1912 – 1913 – In: SocioBrains ISSN 2367-5721 (online), JOURNAL HOMEPAGE: WWW.SOCIOBRAINS.COM, Issue 73, September 2020, pp. 32-36.

На английски език

1. Kirilova, Hristina. STORAGE OF MILITARY HISTORICAL MEMORY IN VIDIN REGION (A SUBJECT THAT OUTLINES BASIC PARAMETERS PROJECT KP-06-OPR 05/6). – In: International Journal of Science and Research (IJSR), ISSN 2319-7064, Research Gate Impact Factor (2018): 0.28 | SJIF (2019): 7.583, Volume 9, Issue 7, July 2020, pp. 466 – 469.

ДАНИИ ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията се състои от: въведение, четири глави, заключение, извори и историография с 213 източника (архивни документи, публикувани документи, дневници и спомени, вестници и списания, изследвания и справочни издания), в обем 331 стр.

GEORGI STOYKOV RAKOVSKI MILITARY ACADEMY
INSTITUTE FOR PERSPECTIVE DEFENSE RESEARCH

HRISTINA IVANOVA KIRILOVA

**THE VIDIN REGION IN THE MILITARY
HISTORY OF BULGARIA (1878 - 1945)**

ABSTRACT

TO DISSERTATION PAPER

for the acquisition the educational and scientific degree “Doctor” in
the field of higher education 2. Humanities, professional direction
2.2. History and archaeology,
in the doctoral program “Military and military-political history”

Scientific adviser - Assoc. Prof. Dr. Rumen Stefanov Nikolov

Sofia
2022

The dissertation work was discussed at the faculty council on _____. and is directed by the Scientific Section “Military History and Patriotic Education” of the “Perspective Defense Studies” Institute at the “Georgi Stoykov Rakovski” Military Academy for a defense before a Scientific Jury - Sofia, in the doctoral program “Military and Military-Political History”.

The defense of the dissertation will take place on 22.02.2023 at 2:00 p.m. in hall A3 of the Military Academy “G. S. Rakovski” Defense materials are available to those interested in room No_____ of the Military Academy “G. S. Rakovski” - Sofia

Author: Hristina Ivanova Kirilova

Title: The Vidin region in the military history of Bulgaria (1878 - 1945)

Circulation: 3 copies

Published on 2022

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION / 6

I. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION THESIS / 6

RELEVANCE OF THE TOPIC / 6

PERSONAL MOTIVATION FOR THE CHOICE OF THE TOPIC / 6

SOURCES AND PUBLICATIONS ON THE TOPIC / 7

GOALS AND TASKS OF THE DISSERTATION WORK / 7

OBJECT AND SUBJECT OF THE RESEARCH, CHRONOLOGICAL BOUNDARIES / 8

HYPOTHESES / 8

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FUNDAMENTALS OF THE RESEARCH / 9

II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION THESIS / 9

Chapter one

CHARACTERISTICS AND MILITARY STRATEGIES OF THE VIDINA REGION / 10

1. Geographical location and operational-tactical directions in the region / 10
  2. Defense construction and administrative division / 11
  3. Formation and organizational development of military units in the region / 11
- CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER ONE / 11**

Chapter two

THE MILITARY FORMATIONS FROM THE VIDIN REGION IN THE WARS OF BULGARIA (1885-1945) / 12

1. The participation of military formations in the Serbo-Bulgarian War in 1885 - personalities, activities, life / 12
  - 1.1. Activity of the Third Bdin Infantry Regiment and the establishment of the Northern Detachment / 12
  - 1.2. Insights from the beginning of the war. Captain Marin Marinov activity and work of / 13
  - 1.3. Captain Atanas Uzunov - work, mission, strategy and results / 13
2. The engagement of armed units from the Vidin region in the First Balkan War in the period 1912-1913 г. – distinctive participation of the regiments / 13
  - 2.1. Third Bdin Infantry Regiment - missions, bases and settlements / 13
  - 2.2. Target military organization of Vidin fortress battalion / 13
  - 2.3. Fifteenth Lom Infantry Regiment / 134
  - 2.4. Forty-seventh Infantry Regiment and military operations in the region / 14
3. Mission, goals and results of the participation of the armed units in the Second Balkan War / 14

- 3.1. The role and the significance of Third Bdin Infantry Regiment / 14
- 3.2. More significant aspects of Vidin Fortress Battalion's operations / 14
- 3.3. Fifteenth Lom Infantry Regiment / 14
- 3.4. The role of the forty-seventh infantry regiment / 14
- 4. First World War 1915 – 1918 / 14
  - 4.1. The participation of the Third Bdin Infantry Regiment in the military operations / 14
  - 4.2. Mission and participation of the third Vidin Fortress Heavy Artillery Regiment / 15
  - 4.3. More significant aspects of Fifteenth Lom Infantry Regiment's operations / 15
  - 4.4. Fifty-first Vardar Infantry Regiment (51st Infantry Reserve Regiment) - mission, activity and goals / 15
- 5. World War II 1939 - 1945/ 15
  - 5.1. Third Bdin Infantry Regiment involvement information / 15
  - 5.2. Key fragments from the activity of the fifteenth Lom Infantry Regiment / 16

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER TWO / 16

Chapter three

SOCIO-POLITICAL ACTIVITY IN THE REGION DURING THE WARS AND WAR-TEMPORARY LIVING OF THE POPULATION / 17

- 1. The role and the importance of the arm forces activities in the Vidin Region during the Serbo-Bulgarian War of 1885 / 17
  - 1.1. Defense of the Vidin fortress / 17
  - 1.2. Results and fulfilled duty. The activity and work of Captain Atanas Uzunov / 17
- 2. The Vidin region during the Balkan Wars 1912 - 1913/ 18
  - 2.1. The "fair" assessment / 18
- 3. Highlights of the military events and activities that took place during the Second Balkan War 1913 / 18
  - 3.1. Serbian military attempts to attack the town of Vidin. The activity of Major General Krastyo Marinov / 18
  - 3.2. Vidin honor and dignity: resolution and assessment / 18
- 4. World War I 1915 - 1918 and the end of an apocalypse / 18
  - 4.1. The other image of the war - survival in times of poverty / 19
- 5. Characteristics and highlights of the Second World War 1939 - 1945 - military action, disasters and merits / 19
  - 5.1. The joy of regaining South Dobrudja reflected in the pages of the local press / 19
  - 5.2. The activity of the Vidin region military formations in aid of the population / 19
  - 5.3. The Provisional Russian Government and the Construction of Bulgarian

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER THREE / 19

Chapter four

THE PRESERVATION OF THE MILITARY HISTORICAL HERITAGE IN THE VIDIN REGION / 20

1. Vidin region regimental marches and tunes / 20
2. Battle flags that were recovered during the signing of the Armistice of Thessaloniki (September 29, 1918)/ 21
  - 2.1. Third Bdin Infantry Regiment battle flags / 21
  - 2.2. Fifteenth Lom Infantry Regiment battle flags / 21
  - 2.3. Fifty-first Vardar Infantry Regiment (51st Infantry Reserve Regiment) battle flags / 21
3. Places of gratitude in the region / 21
  - 3.1. Monuments, personalities, gratitude in the town of Vidin / 21
  - 3.2. Places of recognition in the region / 22
4. Boarding house for military orphans in Vidin / 22
5. Societies and patriotic organizations in the Vidin Region / 22
  - 5.1. Macedonian Cultural and Charity Society “Gotse Delchev”, Vidin / 22
  - 5.2. Battlefield Soldiers Society 1936–1944 r. / 22
  - 5.3. Vidin Officers’ Association / 22
  - 5.4. Non-commissioned officer society “Bdin” / 23
  - 5.5. All-Bulgarian Union “Father Paisii” - Vidin branch / 23
  - 5.6. Charity Reserve Non-Commissioned Officer Association “Colonel Stefan Iliev” - Belogradchik / 23
  - 5.7. San Stefano Reserve Officers Association - Novo Selo village, Vidin region / 23
  - 5.8. Charity Reserve Non-Commissioned Officer Association “General Valkov” - Chuprene / 24

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER FOUR / 23

6. Preserving the heritage of the war heroes / 25

CONCLUSION / 25

SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK / 25

LIST OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS ON THE TOPIC / 26

DISSERTATION THESIS INFORMATION/ 26

INTRODUCTION

The rich and eventful Bulgarian military history is an inexhaustible source for researchers and artists of the pen and brush. Charmed by the military glory and heroism of our ancestors, those artists have represented the Bulgarian military glory both on paper and canvas. Leading place in the military historiography has been occupied by the wars of the Third Bulgarian State. In particular, thanks to the efforts of the collaborators of the Military History Commission and its successor, the Institute of Military History, the operations and battles fought by the Bulgarian Army in the period from 1885 to 1945 were studied.

I GENERAL CHARACTERISTICS OF THE DISSERTATION THESIS

RELEVANCE OF THE TOPIC

The topic's relevance is established from the perspective of science's recent interest in key thematic details related to significant milestones in the nation's military history. This interest inspires a large number of scientists to reflect on and seek the origins of native (regional) military history.

The current topic, as it is structured, has not been a subject of serious and comprehensive research to this date. Even though it has been partly well-researched, and there is some completeness on some of the issues involved, we have to admit that there is a wide gap in the available research papers. They almost lack of important questions related to details, regarding the role and the place of the Vidin region in the military history of Bulgaria. The topic related to the participation of the population is also indirectly mentioned and intellectual, structural and objective motives had been added to it, and thus affecting not only the military context, but also the socio-political situation.

It is the lack of sufficient information, on one hand, and my personal interest in the topic on the other, that provoked the need for more in-depth research and systematization of the chosen scientific direction.

First and foremost, the topic's relevance is implied by the fact that there is a fundamentally objective and never-ending beginning point that will always draw researchers to itself in the main ideas of "memory," "legacy," "history," "military action," and "honor, courage, and duty." Therefore, in the first place, the relevance of the topic comes from itself.

PERSONAL MOTIVATION FOR THE TOPIC CHOICE

The question about personal motivation should not be neglected in the process of describing the nature and technological framework of the work, which we must agree is at the core of the topic selection.

SOURCES AND PUBLICATIONS ON THE TOPIC

As it has been said, the scientific problem formulated in the dissertation has not been fully explored in exactly the way we are trying to present it here. We can look for the reasons for this on different levels and find them in various places.

On one hand, the archival sources stored in the State Archives are scarce, and some of them are inaccessible. On the other hand, the thematic units of the topic are scattered, partially and incompletely placed in different sources, so that they can hardly be reduced to generalized overall thematic segments. This circumstance complicates the work of the researcher, but it also makes it almost impossible to assemble, differentiate and thematically assemble all of them for the short period of the dissertation development. However, making sufficient efforts in terms of time, available literature and objectives, helps to lay the foundation, which might be a starting point for in-depth research in future.

In the publications sources from the State Military History Archive - Veliko Tarnovo, State Archives - Vidin, Regional History Museum - Vidin, Military History Library of the Military Academy "G. S. Rakovski", Mihalaki Georgiev Regional Library - Vidin, have been used. They turn out to be insufficient to build a coherent and in-depth scientific work so it can combine both analytical and synthetic character, to be systematically constructed and not just descriptively presented thesis.

There are publications concerning individual aspects of this dissertation work. They can be separated into four groups under certain conditions. The first group includes research on the history of the Vidin city and the region, travelogues and local lore for individual settlements, defense facilities and fortresses. The second group includes publications related to the organizational development and training of the Bulgarian Army, the study of theaters of war, plans for warfare and military equipment and weapons. The third group, which is the largest in volume, contains works dedicated to the participation of the army in the Bulgaria's wars. They deal with the operations and battles of the associations and units of the operational theaters and on the battlefield. The fourth group includes documentary collections and memoirs of participants in the events, which partially address the topic. In particular, archival and documentary sources stored in the State Military Historical Archive - Veliko Tarnovo, Cyril and Methodius National Library - Sofia, State Archives - Vidin, Regional Historical Museum - Vidin, Mihalaki Regional Library were used in writing the dissertation. Georgiev-Vidin, the Military History Library at the Military Academy "Georgi Stoykov Rakovski" and others. In the work process a number of publications, articles, messages, articles, etc. from the national and regional periodicals were used.

GOALS AND PURPOSES OF THE DISSERTATION THESIS

The nature of the participation and contribution of the Vidin region to the military history of Bulgaria in the period from 1878 to 1945, could be set as

the first goal. This goal have been further developed in separate details and aspects, detailed in the relevant chapters. The goal, formed in this way, provokes the existence of other goals that not only complement, but also enrich the dissertation work in terms of meaning, chronology, and also content.

The more specific main goal of the research can be reduced by the rhetorical question-hypothesis, which, however, finds an appropriate answer: what is the place of the Vidin region in the military history of Bulgaria, in view of dozens of prerequisites, characteristics and fragments that have not been studied exactly in the current context? In a narrower sense, the next goal of this dissertation could be formulated: based on archival and documentary sources and scientific publications to study and reveal the contribution of the population of the Vidin region to the enrichment of Bulgarian military history.

In order to achieve the set goal in the dissertation, three groups of research tasks should be solved. The first group includes research and analysis of the conditions and prerequisites for determining the place and role of the Vidin region in the military protection system of the Northwestern part of Bulgaria. The second group includes a study of the participation and contribution of the local population in the wars. The third group combines answers to questions related to the contribution of the region's population in the preservation of the heroes' remembrance and preserve military traditions and virtues.

OBJECT AND SUBJECT OF THE SURVEY, CHRONOLOGICAL BOUNDARIES

The object and the subject of the research in the work derive from the formulated goal and main tasks. The population of the city of Vidin and the region, including the army and civil society, refracted through the prism of military events during the fixed period, should undoubtedly be mentioned as an object. The dissertation is developed in accordance with the traditional requirements of the chronological-problematic approach to the researched issues, as within the generally accepted chronology the interpretations, views and conclusions of the author on the analyzed topic are presented.

HYPOTHESES

The working hypothesis of the study is science-based and documented evidence of the importance and contribution of the population of the Vidin region in Bulgarian military history. Based on this, and also taking into account the objectives of the work, we could formulate a working hypothesis, which we leave open for future research: based on the long-term active participation of military and civilians from the Vidin region in various events and situations that have arisen in the course of history, it can be assumed that this circumstance increases the importance and contribution of Vidin military and civilian population to military history in general.

THE FOLLOWING LIMITATIONS ARE INTRODUCED IN THE DISSERTATION WORK:

1. The study has been devoted to the contribution to military history only of the institutions and the population, carrying out their activities and participating in military formations only in the Vidin region in a certain historical period, namely the period 1878-1945.

2. The term "Vidin region" includes the northwestern parts of Bulgaria - the territory between the Iskar River in the east and the Timok River in the west, between the Danube in the north and the ridge of Stara Planina in the south, an area of land bounded on the north by the Danube River, with territories and settlements included over the years in relation to the research topic.

These limitations are important given both the scope and the methodology used, with a view to developing aspects of the content that are directly related to the named object and objectives. The fact that the structure and content are two pre-fixed limits to the thesis development, both chronologically and substantively, should be taken into account.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE RESEARCH

The research methodologies used in the current dissertation are chosen with consideration for the objectives, tasks, working hypothesis, and topic relevance. Its content framework is also based on these parameters.

Given the above aspects, the topic includes the application of the analytical and synthetic methods. The conceptual method and approach, in which the collection and use of data and information from various sources is crucial, is also important. In this way it is possible to analyze and interpret not only the available literature and sources on the problem, but also the results of research to date.

Statistical method of analysis should be added where applicable. The data we have and which we present, as well as the frequency of the facts used, necessitate the use of the statistical method. In general, a systematic approach has been also used. It is developed in the thesis based on the division of its individual fragments into constituent elements, with subsequent analysis and naming of the more important characteristics.

II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION THESIS

Structurally, the dissertation thesis consists of an introduction, four chapters, a conclusion, a bibliography, a list of abbreviations and appendices. The introduction, after a short presentation of the importance of the topic, analyzes the existing publications on the problem and proves the need for a research on the problem and its applicability.

CHAPTER ONE of the dissertation is dedicated to the preconditions that determine the importance of the Vidin region in the national military history. In this sense, it can be called a “contextual chapter”, given the goals it sets - to ensure the historical context in which military governance, the place and importance of individual military units in the Vidin region and others.

CHAPTER TWO examines the participation of the population of the Vidin garrison in the wars of Bulgaria (1885-1945). The emphasis is on the military formations deployed during the different historical periods in the region.

CHAPTER THREE presents the socio-political activities in the region and the wartime life of the population during the wars. To this must be added an overview of military everyday life. Thus structured work makes a natural logical turn of the reader’s view to this important segment.

CHAPTER FOUR traces the contribution of the Vidin population to the preservation of the memory of the heroes and the preservation of military traditions and virtues. The battle marches of the regiments from the Vidin region, saved battle flags of the 3rd Bdin Infantry Regiment, the 15th Lom Infantry Regiment and the 51st Vardar Regiment (during the First World War - 51st Infantry Reserve Regiment) Infantry Regiment are considered. The Dissertation thesis ends with a conclusion, which gives a general assessment of the degree of achievement of the set goal and draws generalized conclusions based on the results of the research.

Chapter one. CHARACTERISTICS AND MILITARY STRATEGIES OF THE VIDINA REGION

The issue of military capabilities and capabilities of the Vidin region is an important segment of this topic, because it aims to set the general context of the development of actions, specifically formulated in the relevant chapters of the work. This topic is based on the belief that individual characteristics related to both, geographical location and ethno-demographic characteristics, are essential for the formation of individual segments of the further aspect of the topic, and directly related to military participation and population in the relevant historical war periods.

1. Geographical location and operational-tactical directions in the region

The Vidin region covers the northwestern parts of Bulgaria - the area between the Iskar River in the east and the Timok River in the west, between the Danube in the north and the ridge of Stara Planina in the south. This part of the western part of the Balkans is quite difficult to cross. The highest peaks are: Midzhur - 2,184m, Vrazha glava - 2,026m and Kom - 2,010m. The passes located in this region are: Vrashkochuiski - passing through the northern slope of Vrashka Chuka peak, where the road Kula - Zaichar; Shashka Pass

- passing through the southern slope of the same peak. An old carriage road passes through it, serving for communications from the village of Rakovica, through the village of Kireevo and the village of Vratarnitsa (Serbia); Kad Boazki Pass - connecting the town of Belogradchik with the valley of the Timok River and near Novi Han (15 km from Knjazevac, Serbia) exits on the road Zajecar - Knjazevac; passage of St. Nicholas; Chiprovtsi Pass; Komsky and Berkovsky.

The Vidin region is one of the important strategic fronts of the Bulgarian state and is included in the Northern Operational Theater, determining its Western Front. Its borders are between the Danube River and the Berkovitsa Mountain.

2. Fortification and administrative division

In order to find the reasons why our General Command in Post-Liberation Bulgaria focused its attention on Vidin and the region and thus to establish it as an important military center, we need to go back to our history. In doing so, the main reasons appear before us, which seem to be a consequence of a historical pattern. At this point we focus on the names of Vidin, the importance of the strategic location of the ancient Bononia, the “Baba Vida” Fortress, Belogradchik and Kula.

3. Formation and organizational development of the military units in the region

The issue of the administrative division of the Vidin region and the temporary Russian administration, which is faced with the lack of administrative experience among the Bulgarians, is considered here. The creation and organizational development of the military formations from the Vidin region is traced.

The changes that occur in the improvement of the city of Vidin, thanks to the direct intervention of the military units, are also examined.

It is highlighted that the Second World War, the time of the declaration of Bulgaria’s independence, and the changes resulting from the signing of the Neue Peace Treaty presented new problems for the Bulgarian army, and in particular for the military from the Vidin region.

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER ONE

Several important aspects attract the attention:

1. Systematization and analysis of the Vidin region’s military formations during Bulgaria’s wars (1885–1945) based on previously unexplored source literature and sources;
2. Defining the role of the Vidin region’s military formations not only for the region itself, but also considering their contribution in nationwide aspect;
3. Showing the hierarchical structure in the participation of state institu-

tions and the local population in the construction of a stable military organization with a unified structure and set strategic goals;

4. Clarification of the issues relating to the parallel existence of the local community and the military, but within the context of the legal frameworks necessary for their efficient operation;

5. Revealing the uniqueness of the model of interaction between military units and the local population, assisted and supported by the institutional local authorities, deployed directly in a regional scope, but with a clearly expressed and national significance;

6. Presenting a brief analysis of the problems and challenges facing military personnel, directly dependent on the political changes and accompanying economic and social circumstances;

7. An attempt to clarify the role of military formations as a central leadership function in the Vidin region within the specified time limits;

8. Brief analysis of the context of the ongoing changes and circumstances in which the activity of the military formations in the Vidin region is revealed.

Chapter Two. THE MILITARY FORMATIONS FROM THE VIDIN REGION IN THE WARS OF BULGARIA (1885-1945)

Not only because of the honor and dignity of the events that we are about to describe, it is worth looking at those dramatic times and events that clearly show the strength of the Bulgarian spirit, the will, the self-denial and the courage of the common soldier.

1. The participation of military formations in the Serbo-Bulgarian War in 1885 - personalities, activities, life

The Serbo-Bulgarian War of 1885 is one of the most studied wars in our history. There is an enormous number of publications dedicated to this topic, and for this reason, some of the main moments of the participation of the military formations from the Vidin region in it are indicated here.

1.1. Activity of the Third Infantry Regiment of Bdin and formation of the Northern Detachment

With the announcement of a general mobilization and the need to quickly concentrate on the border with Turkey, the Minister of War is urging the distant regiments to move sooner. The troops of the Third Vidin Infantry Regiment are going to the city of Kyustendil, where they must come under the command of the commander of the Western Detachment, Major Avram Gudjev. In this period of time, when Bdin are far away from the Vidin region, the Northern Detachment is established for the protection of our western border. It is headed by Captain Atanas Uzunov, and is headquartered in the city of Vidin. Lieutenant Commander Georgi Dermanchev was appointed Chief of Staff.

1.2. Insights from the beginning of the war. The activity and work of Captain Marin Marinov

Captain Marin Marinov is not a line commander, but seeing the difficult situation from the management staff, he himself decided to leave the palace and take over the Third Vidin Infantry Regiment. On November 7/19, 1885, led by their brave commander, Bdintsi achieved victory in the battles at Slivnitsa, which becomes a turning point in the battles. The losses that the Serbian troops suffered determined their decision to retreat in general.

1.3. Captain Atanas Uzunov - work, mission, strategy and results

The considerations related to the strategy in the military case of the defender of the Vidin Fortress, Captain Captain Atanas Uzunov, cannot be overlooked. Briefly, we focus on basic information about him, recorded in the already cited study above, and dedicated to Stefan Paprikov. The Serbo-Bulgarian War of 1885.

2. The engagement of armed units from the Vidin region in the First Balkan War in the period 1912-1913 г. – distinctive participation of the regiments

If we look for evidence of the memories of the war, we will stop at a number of documents detailing aspects of life at the time. The participation of the Vidin region in the First Balkan War was a series of fateful tests. The population of the region mobilized and filled with personnel the 3rd Bdin Infantry Regiment, the 15th Lom Infantry Regiment and the 47th Infantry Regiment. These regiments formed the 1st brigade of the 6th Bdin Infantry Division, which was under the command of Colonel Todor Kantarjiev and joined the 3rd Bulgarian Army.

2.1. Third Bdin Infantry Regiment - missions, bases and settlements

The activities of the Third Bdin Infantry Regiment unfolded from its departure for the front on October 8, 1912, its entry without a fight into Lozengrad, its participation in the Lyuleburgas-Bunarhisar operation and in the battles at the Chataldzhan Fortified Line. Due to the bravery demonstrated in these fights, the Turks gave Bdintsi the nickname “deli Treti Polk,” which translates to “the crazy/insanely brave Third Regiment.”

2.2. Target military organization of Vidin fortress battalion

On September 17, 1912, the commander of the Vidin fortress battalion, lieutenant colonel Konstantin Kirkov, received an order from the artillery inspector for the announced mobilization of the army. He immediately called the officers together and informed them of the mobilization plans affecting the battalion. On October 5, 1912, Major Minkov was appointed assistant to the chief of the siege artillery at Edirne; captain Drekharov – for commander of a Polish battery; lieutenants Petrov and Jonov - for junior officers in the

siege batteries.

2.3. Fifteenth Lom Infantry Regiment

We briefly consider the formation of the regiment and its specific military actions during the war, in which the regiment made its great contribution in the battles of October 16, 17 and 18, 1912 at Lüleburgas, Türkbey, Tatarköy, Umurcha; on the Chataldzhan positions - the heights near the village of Eze-tin, on November 4, 5, 6 - 8; in the vicinity of the villages of Yalos, Kum Burgas - on March 16, 17, 18 and April 1.

2.4. Forty-seventh Infantry Regiment and military operations in the region

The Forty-seventh Infantry Regiment was formed on September 23, 1912 in Vidin. The regiment's officer and non-commissioned officers were drawn from the Third Bdin Infantry Regiment and Fifteenth Lom Infantry Regiment. The commander of the regiment during the Balkan War was Colonel Todor Popov.

3. Mission, goals and results of the participation of the armed units in the Second Balkan War

If we have to look more broadly at the theme of the Second Balkan War, it can be seen as a theme related to a clash of nations and ideologies, as well as a fierce struggle for resources. Wise men advise us to look for faults in ourselves first, but in military history they often fall squarely on others. In the following point, the situation in Vidin and the defense of the city in the context of the actions in the wars has been described.

3.1. The role and the significance of Third Bdin Infantry Regiment

At this point, we focus on the protection of the northern and eastern borders, as well as the history, findings, and correspondence of the Third Bdin Infantry Regiment and its relevance.

3.2. More significant aspects of Vidin Fortress Battalion's operations

The mentioned aspects are revealed in Major Minkov's activities and the military engineer general - Major Tepavicharov, whose work is also important for the defense of the Vidin region.

3.3. Fifteenth Lom Infantry Regiment

The military actions in which the regiment took part are indicated.

3.4. The role of the forty-seventh infantry regiment

It is defined by a number of instances of examples, feats and sacrifices, mainly in the fights against the Serbian military units in 1913.

4. First World War 1915 – 1918

The participation of the Third Bdin Infantry Regiment in the military operations has been examined.

4.1. The participation of the Third Bdin Infantry Regiment in the military operations

The participation of the regiment in the battles at Vrashka Chuka Peak, Raikov Suvat - Stoykovo Burdo, Demir Hisar, Dolno and Gorno Karadjovo, Kota 1248 and others is traced.

4.2. Mission and participation of the third Vidin Fortress Heavy Artillery Regiment

The mission of the regiment is expressed by its participation in the victory over the Serbian troops, subsequently it went to Macedonia and in the city of Kumanovo it received an order that it was part of the heavy Polish artillery brigade, and from May 1916 - at the disposal of the commander of the Seventh Infantry Rila Division.

4.3. More significant aspects of Fifteenth Lom Infantry Regiment's operations

The actions of the regiment focused on the attack on October 2/15, 1915 against the Stoykovo Bardo Ridge, in the battles to control the Bukovo Peak, as well as the fierce battles on the Macedonian front in the months of March - May 1917, are described in detail in the dissertation work

4.4. Fifty-first Vardar Infantry Regiment (51st Infantry Reserve Regiment) - mission, activity and goals

The participation of the regiment at Vrashka Chuka on October 13, 1915, where it received its first baptism of fire, is examined. On August 19, 1916, the 51st Vardar Infantry Regiment fought successfully around the village of Banitsa, Lerinsko, and reached the foot of Mount Chegan in the Malka Nidje Mountain.

5. World War II 1939 – 1945

The participation of the Bulgarian army in the Second World War can be conventionally divided into two stages: 1st (1.03.1941 - 2.09.1944), when Bulgaria was an ally of Germany, and 2nd (9.09.1944 - 9.05.1945), when Bulgaria sided with the anti-Hitler coalition.

5.1. Third Bdin Infantry Regiment involvement information

Before presenting the participation of the Third Bdin Infantry Regiment in the Second World War, in this point an attempt to trace the development of the regiment before the involvement of our country in the military conflict is made.

The Third Bdin Infantry Regiment did not participate as a military unit in the second period of the final stage of World War II. Only individual ranks seconded to other military units participate. The National Guard Company "Georgi Benkovski" was established as part of the Third Bdin Infantry Regiment, in which lower ranks are periodically sent for training, including reserve ranks. From this company, personnel was sent to fill the Third Guards Regiment, which was formed in Pleven in February 1945. On January 12, 1945, the reserve ranks were

called up for military training in the regiment in order to fill the companies of the Third Guards regiment. As being redundant, they were sent and accepted into the Guards Company “Georgi Benkovski” which was being formed for sending to the front. On February 2, 1945, 84 of them left for the front. In 1945, the Guardsmen from the regiments were sent to the front as part of the 1st Sofia Guards Division and the 1st Bulgarian Army.

5.2. Key fragments from the activity of the fifteenth Lom Infantry Regiment

According to its assignment, the fifteenth Lom Infantry Regiment arrived in the village of Melnitsa (Elhovo municipality) on November 15, 1940, and was received by the commander of the Second Covering Army. The regiment, led by its commander, Colonel Mikhail Mihailov, goes through a ceremonial march. He leaves a very good impression with his high fighting spirit and good knowledge of the area, which is part of his combat task.

When Bulgaria entered the Second World War (1941 – 1944), the Fifteenth Infantry Regiment of Lom was part of the First Bulgarian Corps and was garrisoned in the cities of Bitola, Krushevac, Byala Palanka and Prokuple (1941 – 1942 and 1944). The regiment took part in the first period of the final stage of the war against Hitler’s Germany as part of the Sixth Infantry Bdin Division. Commander of Lomtsi is lieutenant colonel Nayden Shushulov. An interesting fact is that by January 1944 the regiment had not yet received its new flag, although according to documents from 1937 it should have been handed over. Due to the fact that it was awarded later, when the regiment was already participating in the final stage of the war, a pentagram was sewn onto it.

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER TWO

Several important aspects attract the attention:

1. An attempt was made for a general and complex study of the topic dedicated to the participation of the military formations from the Vidin region in the most important wars - the Serbian-Bulgarian, the First and Second Balkan Wars, the First and Second World Wars, which outlines the usefulness of the proposed research.
2. The available and accessible data related to the mentioned topic is described, systematized and presented in this research. This was done by collecting the available sources, publications, and data.
3. The classification of the sources with a scientific contribution, since until now there was a lack of a complete systematized monograph that would unite them, as well as unite the separate stages of the described military historical periods. Analyzing the collected material allowed the following ex-

pected results to be achieved.

4. A complete picture of the participation of the military formations from the Vidin region in the mentioned wars has been specified, substantiated, and attached, for the first time.

5. On the basis of recent studies, the historical fate of Vidin during the military operations has been completely traced in chronological order, for the first time.

6. A chronology of the historical events that took place during the war was created.

7. The conducted research allow expansion and upgrading of already known conclusions about individual details related to the participation of military formations in the history of Vidin.

Chapter three. SOCIO-POLITICAL ACTIVITY IN THE REGION DURING THE WARS AND WAR-TEMPORARY LIVING OF THE POPULATION / 20

In chapter three, we briefly dwell on the socio-political activity in the region during the specified period, presenting little-known facts, relevant both to the development process of the wars mentioned below, and to the military characteristics of the regiments stationed here.

At the beginning, we briefly mention a few words about the Vidin detachments: activities and commanders.

1. The role and the importance of the arm forces activities in the Vidin Region during the Serbo-Bulgarian War of 1885

The attention here is drawn to the nature of the Vidin region's mobilization and the steps and activities undertaken in this direction.

1.1 Defense of the Vidin fortress

The defense is related to Captain Atanas Uzunov's actions, which are directly dependent on the motives and intentions of the Minister of Defense Captain Konstantin Nikiforov. The name and work of second lieutenant Angel Todorov is also mentioned.

1.2. Results and fulfilled duty. The activity and work of Captain Atanas Uzunov

Credit to the fortress artillery must be given because due to its good work, the initial instruction of the commander of the Timok army, that the Bulgarian artillery is weaker than the Serbian one, "with unimproved equipment and no art" is completely refuted. Active military evidence in this direction is examined in detail. Bulgaria's complete victory in this short war was a prerequisite for the recognition of the Union by the Ottoman Empire with the Tophanen Act of March 24, 1886, and confirmed its international position. The victory in the "war of the Bulgarian captains against the Serbian generals" gives new inspiration and confidence to achieve the national ideal - the

unification of the fragmented Bulgarian lands.

2. *The Vidin region during the Balkan Wars 1912 - 1913*

At the end of the first decade of the 20th century, Bulgaria had been already an independent country, with a well-armed army and a stable economy. However, it is unable to face the Ottoman Empire alone. That is why the country looked for the creation of the Balkan Union. Bulgaria is trying everything to help its fellow citizens in Macedonia and Thrace - with the support of the school and church work, assisting the victims of the uprisings, and trying diplomatic pressure in front of the Allies and Turkey. That doesn't help. The only remaining option was war. It was inevitable. It was desired by all Bulgarians.

2.1. *The "fair" assessment*

The assessment taken at the end of the war is generally dismal. Regarding in particular the involvement of the soldiers from the Vidin region, they show courage, sentiments of bravery, honor, and responsibility once more, paid with their lives and signed with blood.

3. Highlights of the military events and activities that took place during the Second Balkan War 1913

The Inter-Allied, or Second Balkan War, was an armed conflict between Bulgaria, on one hand, and Serbia, Greece, Montenegro, Romania and the Ottoman Empire, on the other, in the summer of 1913. The interest in this case is around the highlights and activities of the military in the Vidin region, which we present in detail in the following pages.

3.1. *Serbian military attempts to attack the town of Vidin. The activity of Major General Krastyo Marinov*

Major General Krastyo Marinov laid the foundation for the defense organization of the Vidin fortress with his order No. 12 and instructions to it. Through various activities and organizational strategies, he managed to reject all attempts to advance to the city of Vidin.

3.2. *Vidin honor and dignity: resolution and balance*

The readiness of each of the defenders to pay with their lives, but to save their city, was of great importance in the defense of Vidin in July 1913. Great here are the feats of the 20 volunteers who went to apparent death, the musicians from the Vidin Garrison Orchestra who joined the battles, as well as the 98 students from the upper classes of the Vidin Men's Gymnasium, who on the last day of the defense come to the battle line to protect their city.

4. World War I 1915 - 1918 and the end of an apocalypse

Unseen devastation, unbearable suffering and countless victims -

millions died in the meat grinder of the World War I. The question that is of interests in these and the following pages is related to the role and importance of the Vidin region armed forces as the matter present in the other documents preserved in the archives. The attention is also focused on them.

4.1. The other image of the war - survival in times of poverty

In this part of the dissertation the focus is on the care of taken for the wives and children of the soldiers who are away from their homes, and also on the care taken of the soldiers who were fighting at the front.

5. Characteristics and highlights of the Second World War 1939 - 1945 - military action, disasters and merits

What world history remembers about World War II is the fact that it was characterized as the greatest military conflict in world history. It is important to mention the return of South Dobrudja, which is in question in this point.

5.1. The joy of regaining South Dobrudja reflected in the pages of the local press

The focus here is on the more important plases related to the coverage of the named event: in “Bdinska Zarya”, in “Prosveta” and others.

5.2. The activity of the Vidin region military formations in aid of the population

The armed forces from the Vidin region provided substantial support to the local population in evacuating people during the great flood in 1942. In those difficult days at the height of World War II, Vidin citizens contributed to the rescue of Bulgarian Jews from the death camp.

5.3. The Provisional Russian Government and the Construction of Bulgarian Military Units in the Vidin Region

During World War II and during the tense military days of February 10, 1941, the commanders of the Third Bdin Infantry Regiment and the 22nd Border Division asked how to act in the event of a possible attempt by German troops to build a pontoon bridge on the Danube. An answer to this question is found a little later in time, according to the agreement with the Allies, Bulgarian troops were stationed in Pomerania, Macedonia and Thrace, and German troops entered Bulgaria in the month of March 1941 and left on September 8, 1944. In this period from time on, the First Bulgarian Occupation Corps was formed, consisting of three divisions.

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER THREE

More specific conclusions and contributions can be summarized as follows:

1. An attempt has been made to trace the processes surrounding the

course, outcome and balance of the wars mentioned in the chapter, mainly considering the participation and contribution of the military from the Vidin region, in the context of historical, political and economic conditions. This was done taking into account the specifics of the region, the historical stages, moments and activities in the course of the war;

2. The preparation and course of the respective wars were studied, with an emphasis on the decisions, responsibilities and results directly related to the military actions and the people involved in them, in the Vidin region;

3. The collected information was analyzed in view of its place and significance in the course of the overall historical and military picture, with the starting point being the role and place of the military regiments and formations in the Vidin region;

4. Special emphasis is placed on the responsibilities, positions of the leading persons and bodies, as well as on the responsibility that all participants in the wars from the Vidin region assume. The nature of these responsibilities is constructive, but also conjunctural. These moments are explored episodically in the chapter, given the character, from the point of view of volume and set tasks.

Chapter four. THE PRESERVATION OF THE MILITARY HISTORICAL HERITAGE IN THE VIDIN REGION

The past has been the object of study and attention for generations. It cannot be specifically defined, but it can be defined by a number of events, personalities, and facts. These and other motives gave us an impetus for the appropriate completion of this dissertation work, mainly related to the presentation of the military historical memory of all the events that took place in the studied periods, with the main emphasis on the battle marches and battle flags, places of appreciation from the region, etc.

1. Vidin region regimental marches and tunes

In a sense, the battle marches of the regiments are generally songs associated with victory, with the revival of the spirit and self-knowledge. They are the songs of national sanctity, conscience and pride, of the revolution, of the victory of the spirit over the material. The attention is paid to the text of the anthem of the Third Bdin Infantry Regiment, the text of the poem “For Bdintsi”, the march of the 15th Lom Infantry Regiment and give brief information in this direction.

2. Battle flags that were recovered during the signing of the Armistice of Thessaloniki

2.1. Third Bdin Infantry Regiment battle flags

Brave officers, non-commissioned officers, and soldiers find ways to save their battle flags from falling into enemy hands. The flag had been accepted as a shrine and it was more precious to the soldiers than their own lives. They could accept everything else might be burned, but not the flag. Relevant information is provided briefly.

2.2. Fifteenth Lom Infantry Regiment battle flags

After the 15th Lom Infantry Regiment was taken “hostage” in the Grosseti prison camp, near the town of Lerin, Colonel Shishkov began to make plans on how to save the regiment’s flag and military honor. The pages of this part of the dissertation are devoted to the indicated event.

2.3. Fifty-first Vardar Infantry Regiment (51st Infantry Reserve Regiment) battle flags

According to an order, the regiment retreated from its fortified positions on Baba Mountain and Pelister Peak to the city of Skopje On September 25 and 26, 1918. Subsequently, an official order announced the breakthrough at Dobro pole and the fact that the regiment remained as a hostage and everything of value must be burned to prevent it from falling into hostile hands. Thus began efforts to save the military shrines detailed in the point.

3. Places of gratitude in the region

The losses for Bulgaria after the end of the First World War laid down in the clauses of the signed Neue Peace Treaty are very heavy, unfair, and humiliating. The Bulgarian army in this military conflict once again covers its flags with unfading glory, fighting some of the heaviest battles against the troops of the Triple Entente, and the Bulgarian demands for which we join the war rest on real grounds of historical justice.

3.1. Monuments, personalities, gratitude in the town of Vidin

In the Vidin region, we can safely say that we have some of the most unique and appreciative monuments built in memory of the heroes who gave their lives for our Fatherland. The first monuments to be built in the city of Vidin are dedicated to the heroes who died in the Serbo-Bulgarian War and the defense of the Union. We list in detail the most important monuments in the city that have left a mark on the minds of local people.

3.2. Places of recognition in the region

In the Vidin region, every settlement preserves the memory of its heroes, who are made immortal in monuments and carved inscriptions on tablets, described in detail in this point. The names of the masters, the years, and characteristic inscriptions are indicated.

4. Boarding house for military orphans in Vidin

The heroism and self-denial shown by the Bulgarian soldier during the Balkan Wars 1912-1913 and the First World War 1915-1918 are exceptional. Unfortunately, they end in national catastrophes for our country. Along with the territorial losses, thousands have been killed and injured as a result of these wars, many women have become widows, parents have lost their children and many children have become orphans. In this difficult period of time for the Bulgarian state, donation is increasingly starting to develop in our country, creating a very good cooperation between the state, municipalities and private charity to help the victims of these wars. In this point, information about boarding houses for military orphans has been reviewed in details.

5. Societies and patriotic organizations in the Vidin Region

5.1. Macedonian Cultural and Charity Society “Gotse Delchev”, Vidin

The Macedonian Charity Society stands out as a leader among Macedonian organizations. During the period from 1919 to 1944, it aims to help the needy emigrants and to enlighten them in a cultural and educational sense, organizing various cultural events and in a legal way.

5.2. Battlefield Soldiers Society 1936–1944

The Vidin Battlefield Soldiers Society was founded on November 26, 1936 by 15 people in the salon of the Popular Bank in Vidin. According to the voted statute, Yotso Iliev was elected chairman, and Nacho Raykov was elected vice-chairman. The goals of the society were: to unite the other branches in the region; to maintain good comradeship among its members; to educate people in a spirit of patriotism and readiness for self-sacrifice in the name of the Fatherland; to erect monuments to perpetuate the names of those who died in the wars; to support the families of the dead, etc.

5.3. Vidin Officers’ Association

Representatives of the Vidin Officers’ Society attended a meeting of the Vidin District Council on February 21, 1927. At it, the delegation headed by Al. Ignatiev, thank you for the allocated BGN 20,000, and

ask for another BGN 20,000. The amount is needed for the holding of the 9th congress of reserve officers in Vidin. As a sign of gratitude, they present a drawing to decorate the Council Chamber.

5.4. Non-commissioned officer society “Bdin”

At this stage mention there is very little information about this society. The information is available from an article dedicated to the 19th regular non-commissioned officer congress, which takes place in the city of Vidin. It was held on the days from October 16 to 19, 1932, and the delegates of the congress arrived in our city, led by the governing board of the union and its chairman - D. Varbenov.

5.5. All-Bulgarian Union “Father Paisii” - Vidin branch

Unfortunately, at this stage, information about the local branch of the “Father Paisii” society is scarce. From the pages of “Prosveta” Newspaper we learn that in 1944 a meeting of the society was held. An assessment of his work during the past years was given: 1941, 1942 and 1943 and a new board of trustees was elected. Ivan Kamenov – lawyer, was elected as chairman; secretary-treasurer is Nayden Stefanov and members: Ivan Hristov and Tsvetan Deninski. Control Commission: Nikola Dimitrov; Trifon Popov and Petar Tsvetkov.

5.6. Charity Reserve Non-Commissioned Officer Association “Colonel Stefan Iliev” – Belogradchik

The society was founded in 1924 and developed its patriotic and diverse activities until 1945. Its flag was consecrated on April 7 (Annunciation) - the patron saint of the society in 1929. This day became a big holiday for the city. Details about the celebration are set out in the essay.

5.7. San Stefano Reserve Officers Association - Novo Selo village, Vidin region

At this stage, information about the company is scarce. In the “Narodna Otbrana” newspaper we find a publication about a celebration organized by his leadership on the occasion of his patron saint’s holiday - St. Peter’s Day, about which we get information mainly from the periodical press.

5.8. Charity Reserve Non-Commissioned Officer Association “General Valkov” - Chuprene

Unfortunately, at this stage, there is little we can say about the society. Information about it can be found in the pages of “National Defense” newspaper, where specific information is described in detail.

CONCLUSIONS AND CONTRIBUTION POINTS FROM CHAPTER FOUR

In the fourth chapter, concluding and supplementing the topic, in-

teresting and valuable episodes from the life of the Bulgarian soldiers from the specified region and period are traced. More specifically, the following contributing points can be outlined:

1. An attempt has been made to present a complete model-archetype of the memory of the deeds and sacrifice of the mentioned soldiers, the exploits of which we examined in the previous three chapters, and it represents a kind of tribute to them. It's not a coincidence that it starts with the 1918 signing of the Thessaloniki Armistice, when the battle flags of the troops from the Vidin region are rescued. This describes very well the image of the Bulgarian soldier, the morals and virtues that he possesses. That indomitable spirit and tremendous self-denial which always manifests itself in days of severe trial.

2. The issues related to the preservation of military and historical memory in the specified period and more specifically the topic related to military marches are presented; the military-patriotic societies created in the region are examined, as well as their activities dedicated to perpetuating the memory of fallen comrades in arms are followed; of preserving the traditions and virtues of the Bulgarian Army, etc. Such a concise, thematically and chronologically organized inventory and analysis is done for the first time in order to provide starting points for future similar studies.

3. New sources and a new way of interpreting the historical events already known in the scientific space related to the named issue are introduced.

4. Identifies the efforts of the military to preserve the marks of military identity and dignity of the mentioned regiments and allows the distinction of the separate directions in these efforts (battle marches, salvaged battle flags, places of appreciation, boarding school for military orphans, societies and patriotic organizations, etc.).

5. Distinguishes "cuts" at the historical and chronological boundaries in the search for the context of the above activities and analyzes the process of their preservation.

6. Completes the ideas about the result of the efforts of the Bulgarian military during the specified period in the military "map" of the Vidin region through the problem under consideration and centers this segment in the military-historical space - something that has not been done with these characteristics until now.

6. Preserving the heritage of the war heroes

This part of the topic presents the celebrations dedicated to the forgotten heroes of the region, as well as the population's appreciation for their great deeds, reflected mainly on the pages of the local press: in

“August 11”, in “National Defense” newspaper, the book “Sixth Bdin Infantry Division. Battle glorification of the border soldier of the 6th divisional district” and others.

CONCLUSION

This thesis is an attempt to look into the multi-faceted military work of the military from the Vidin region in the specified period of the wars that were of great importance to the country and, in particular, to the Vidin region. We must admit that the dissertation is also the result of the long-term collection of numerous information, documents and sources, in favor of building an introductory step to the study of the chosen issue. In this sense, what has been done can be seen as a springboard for continued research in the future.

SCIENTIFIC CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK

The scientific contributions of the dissertation work are promptly indicated at the end of the relevant chapters. At this time we will try to summarize what has been done, specifically mentioning the more important ones:

1. For the first time, the process of the formation of details of military activity in the Vidin region, covering several wars, is covered in detail and in detail. Through this prism, the reasons for everything experienced in the region, from the point of view of political and economic changes, are examined in detail.

2. Source literature was researched, which not only summarizes, but also presents the aspects of important events, as well as their characteristic context.

3. In parallel with this, an inferred analysis has been outlined, together with the presented sources, and in parallel with this, the details of the source literature, which are the basis of this analysis, are thoroughly studied.

4. A huge heritage of monuments, sources, literature, files, notes, memories, etc. have been collected, which detail in detail what is included in the dissertation. This entire documentary array will serve for future research on the matter.

5. The work and specifics of the military activities of the military from the Vidin region in the mentioned events are placed in the context of the military situation in neighboring cities (Kula, Belogradchik, etc.). In this way, the first overall picture with a contributing meaning is compiled, aiming to primarily present the activity of the Vidin military, without being placed in a competitive environment.

LIST OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS ON THE TOPIC

In Bulgarian language:

1. Kirilova, H. The battle path of the Third Bdin Infantry Regiment in the war against Serbia in the fall of 1915, through the eyes of the artist Tikhomir Kojamanov. In: “Collection of reports from the international scientific conference PSV on the Balkans and the inclusion of Bulgaria in it (1914 - 1915)”, S., 2017, ISBN 978-954-2903-28-4, pp. 392 - 399

2. Kirilova, H. The activity of the Third Bdin Infantry Regiment during World War I on the Macedonian front in the fall of 1916. In: “Collection of reports from the international scientific conference - The First World War and Bulgaria in 1916”. G.S. Rakovski Military Academy”, S., 2016, ISBN 978-954-9348-82-8, pp. 219 – 222

3. Kirilova, H. THE PARTICIPATION OF THE VIDIN REGIMENTS IN THE FIRST BALKAN WAR 1912 – 1913 – In: Socio-Brains ISSN 2367-5721 (online), JOURNAL HOMEPAGE: WWW.SOCIOBRAINS.COM, Issue 73, September 2020, pp. 32-36.

In English

1. Kirilova, Hristina. STORAGE OF MILITARY HISTORICAL MEMORY IN VIDIN REGION (A SUBJECT THAT OUTLINES BASIC PARAMETERS PROJECT KP-06-OPR 05/6). – In: International Journal of Science and Research (IJSR), ISSN 2319-7064, Research Gate Impact Factor (2018): 0.28 | SJIF (2019): 7.583, Volume 9, Issue 7, July 2020, pp. 466 – 469.

DISSERTATION THESIS INFORMATION

The dissertation consists of: introduction, four chapters, conclusion, sources and historiography with 213 sources (archival documents, published documents, diaries and memories, newspapers and magazines, studies and reference publications), in a volume of 330 pages.